

har givet os andre Motiver til sit Forslag end dem, der indeholdes i Udvalgets Betænkning fra forrige Sæssion, er exigi i de af Udvalgets Fleerhed fremsatte Motiver og er gaaet ud fra dem, vil jeg med Hensyn dertil tillade mig nogle Bemærkninger, som jeg tildeels tidligere har fremsat, men ikke tilfredsstillende har faaet besvaret. Jeg gjorde nemlig allerede i forrige Møde opmærksom paa, at, naar Almeenvellet fordrede, at Fæstegodsset skulde overgaae til Selveiendom, saa var det ikke alene vor Ret at sørge for, at det blev afløst, men saa var det tillige vor Pligt at give en Evangsloy, hvorved Fæstegodsset virkelig kunde blive afløst, og jeg fandt, at det var urigtigt at lægge det, som det var Pligt for os at udføre, i Andres Hænder; jeg fandt, at det under den nævnte Forudsætning var urigtigt og ikke kunde forsvares at lade det komme an paa de nuværende Fæstere's Godtbesindende, om Fæstegodsset skulde afløses eller ikke. Man svarede mig derpaa, at, naar man i en Sag, der var usselig, ikke kunde opnaae Alr, saa tog man, hvad man kunde faae; men jeg maa gjøre opmærksom paa, at der under den nævnte Forudsætning ikke var Tale om en Sag, der er usselig, men om en Sag, der ifølge Almeenvellets Fordringer fremstiller sig som nødvendig. Jeg gjorde fremdeles opmærksom paa, at den foreslaaede Lov vel gjør det muligt, at Selveiendom kan indføres paa de Steder i Landet, hvor Godseieren har behandlet Fæstebonden godt, og hvor denne derfor er i Stand til at kjøbe sin Gaard, men at det netop paa disse Steder er mindre nødvendigt for Almeenvellet, at Fæstebaandet afløses, og at den foreslaaede Lov derimod aldeles ikke vilde fremme Fæstegodssets Overgang til Selveiendom paa de Steder, hvor det i allerhøieste Grad var usseligt, paa de Steder nemlig, hvor Fæstebonden, netop fordi han er slet behandlet af Godseieren, eller af andre Grunde, sidder i daarlige Kaar, og derfor ikke er istand til at kjøbe sin Gaard. Man svarede mig dertil, at, fordi man ansaae det for usseligt, at Fæstegodsset overgik til Selveiendom, derfor kunde man gjerne indrømme, at det vedblev nogle Steder, hvor Godseieren og Fæstebonden kunde enes derom; men jeg talte ikke om saadanne

Tilfælde, jeg talte om de Tilfælde, hvor Fæstebonden vel i høieste Maade kunde have Anledning til at ønske at blive Selveier, men hvor han ikke var istand til det, og hvor Loven, saaledes som den foreligger, ikke hjælper ham dertil. Fremdeles maa jeg med Hensyn til de Motiver, der ere udtalte i Udvalgets Betænkning, og hvortil den ærede Forslagsstiller har sluttet sig, endnu fremsætte den Bemærkning, at, naar Udvalgets Betænkning siger, at Landets oprindelige Befolkning, den egentlige Bondestand, i Særdeleshed har vedligeholdt sig paa Fæstegodsset, saa er dette vistnok meget rigtigt; men, naar man vil udgive en Lov, for at beskytte og vedligeholde denne Landets oprindelige Befolkning, saa forekommer det mig dog besynderligt at høre den Bestemmelse, som allerbedst har beskyttet og conserveret Bondestanden, og jeg maa i den Henseende give en æret Rigsdagsmand, der idag har talt, jeg troer det var Rigsdagsmanden for Præstø Amts Afd. Balgfreds (S. Petersen), fuldkommen Ret, naar han nemlig sagde, at, naar en Bestemmelse som den, der indeholdes i nærværende Forslags § 1, bliver Lov, saa vil den danske Bondestand derved fortrænges. Ingen Udsigelse af Godseierne kan bidrage saameget til at fortrænge Bondestanden som Ophævelsen af Placat af 7de Juni 1806. Det vil vistnok, som den ærede Taler bemærkede, blive Tilfældet, at ved Ophævelsen af denne Bestemmelse vil den egentlige Bondestand, nemlig Gaardmandstanden, efterhaanden forsvinde. Med Hensyn til selve Lovforslaget troer jeg ogsaa, at det i en temmelig høj Grad er partisk, at det favoriserer Bondestanden mere end Godseierstanden, og at det derved væsentligt adskiller sig fra vor hele Landblovgivning, og jeg troer ogsaa, at den Udvisling, som det ærede Udvalg i forrige Møde gav af den historiske Fremstilling og den retslige Tilstand, er noget eenstidig, og jeg tør sige noget partisk. Det Princip, der gaaer igjennem den hele Landblovgivning, er, at Almeenvellet skal fremmes ved de Bestemmelser, der gives. Enhver Bestemmelse, som nævner Bondestandens Vel, eller hvad Bondestanden kan staae sig ved, nævner tillige Godseiernes Retligheder og Godseiernes Haandhævelse i deres